

TIMOTEJ – Odlingens vägledning

Odlingskalender

Insåningsåret	
April – maj	Insådd görs vanligen i vårstråsäd. Utsädesmängd: 3–6 kg/ha. Sådjup ca 1 cm.
Maj	Ogräsbekämpning.
Augusti	Skyddsgrödans stubb putsas ner.
September	Kvävegödsling. Eventuellt ogräsbekämpning. Eventuell bekämpning av spillsädesplantor.
Fröåret	
April - maj	Kvävegödsling. Eventuellt ogräsbekämpning. Tillväxtreglering vid mycket god tillväxt. Eventuellt bekämpning av timotejfluga och vitaxkvalster i äldre vallar.
Augusti	Fröskörd
Augusti - september	Stubben putsas hårt efter fröskörd.

TIMOTEJ
Phleum Pratense (lat)
Timothe (dk)
Timotei (no)
Timothy (eng)

Timotej är ett tuvbildande gräs med upprättstående, styvt och bladbärande strå. Stråets bas är något lökformigt uppsvåld.

Timotej är det fröslag som odlas på störst areal i Sverige. Odlingarna finns spridda i Götaland och Svealand. Medelskörden ligger kring 650 kg/ha. Timotejfrövalen skördas vanligen 2 år, men även 3–4-årsvalen kan ge en tillfredsställande fröskörd.

Fribelägenhet

Tänk på att frövallarna har ett fribelägenhetskrav. Detta betyder att det inte får finnas plantor av samma art men annan sort än frövallens inom ett visst avstånd, eftersom det då finns risk för korspollinering. För bruksvara (C-kvalitet) är kravet minst 50 m (100 m om fältet är mindre än 2 ha) och för stamfrö (A- och B-

kvalitet) minst 100 m (200 m om fältet är mindre än 2 ha). För att undvika pollinering från annan timotejsort som växer i en slåttervall, träda, skyddszon eller fältkant måste dessa putsas i god tid innan timotejen blommar.

Etableringsteknik

Målet är att etablera ett bestånd på ca 80–100 plantor/m². Utsädesmängden ligger mellan 3–6 kg/ha. Svenska försök visar tydligt att utsädesmängden inte ska överstiga 6 kg/ha. Låg utsädesmängd ställer dock höga krav på bra såbädd.

Timotejfrö kan sås på 12 eller 24 cm radavstånd och i direkt anslutning till sådd av insåningsgrödans. Sådjet ska vara max 1 cm vilket ställer krav på en bra

såbädd. Är såbädden torr och lucker krävs vältning före och eventuellt efter sådd. Vanligaste sättet att etablera timotej är att insådden görs i vårstråsäd. Det är också möjligt att etablera timotej i trindsäd, lin och våroljeväxter samt på hösten i höstvete.

Genom att så insåningsgrödan med dubbelt radavstånd får insådden ljus och plats. Utsädesmängden i insåningsgrödan reduceras med ca 30 % vid sådd på 24 cm radavstånd.

GÖDSLING

Tabell 1. Kvävegödsling (N) av timotej

	Vår	Höst
Insåningsåret		Under andra halvan av september tillförs 30–45 kg N/ha. Svaga insådder gödglas direkt efter skörd av insåningsgrödan med 30 kg N/ha och tillförs ca 40 kg N/ha under andra halvan av september.
Fröskörde-åren	80–120 kg N/ha. I tidiga sorter ska kvävet ges i mitten av april och i sena sorter 10–14 dagar senare. Vårens kvävegiva kan delas 60 + 60 kg N/ha.	Höstgödslingen kan uteslutas om det inte är en svag vall.

Om grödan **inte** tillväxtregleras minskas vårkvävegivan med 20–30 kg N/ha

På hösten är flytgödsel utmärkt att sprida på vallen, under förutsättning att man analyserat kväveinnehållet och att spridningen blir jämn.

Om man önskar ensilera återväxten tillförs 40–60 kg N/ha extra 1–2 veckor efter fröskörd (direkt efter putsningen av fröstubben).

Kompletteringsgödsling med 20–30 kg/ha kväve (t ex kalksalpeter) kan vid synliga bristsymptom genomföras under sista hälften av maj i mitten av axgången.

Fosfor, kalium och svavel

Timotej har behov av ca 15 kg/ha fosfor, 50 kg/ha kalium och 15 kg/ha svavel per år.

Mangan

Speciellt på jordar med hög mullhalt eller för övrigt lucker jord, är mangansprutning

aktuell. Riktlinjen är att om man i andra grödor har behov för mangansprutning ska även timotejfrövalen behandlas. Detta görs i samband med vårens ogräsbekämpning.

Ogräsbekämpning

De ogräs man ska vara extra uppmärksam på är de som är svåra eller omöjliga att rensa bort och som därför riskerar varans möjlighet att bli certifierad. Till dessa ogräs hör framförallt *våtarv*, *förgätmigej*, *målla*, *baldersbrå* samt *vitklöver* och *alsikeklöver*.

Läs alltid på förpackningens etikett!

Insåningsåret (insåningsgröda = stråsäd)

2,0 l/ha Ariane S, eller

0,5 tabl/ha Express + 0,1 l/ha vätnedel + 0,8 l/ha Starane XL, m.fl.

För att förstärka effekten mot bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1 l/ha

Legacy/Diflanil

Hösten efter skörd av insåningsgrödan

Vid förekomst av örtogräs kan bekämpning utföras med Cleave 1,5–1,8 l/ha. Vid eventuell förekomst av viol, veronika och plister rekommenderas 0,1–0,15 l/ha Legacy/Diflanil om det inte använts på våren. (UPMA) Läs etiketten!

Skördeåret

Vanligen behöver vallen bara ogräsbekämpas inför första årets fröskörd. Timotej är känslig för fenoxisyror och en ogräsbekämpning på våren fröåret görs framförallt om det fortfarande är problem med baldersbrå. 1,5–1,8 l/ha Starane XL, m.fl. eller 2,5 l/ha Ariane S. För att förstärka effekten mot bl.a. viol, plister och veronika tillsätt 0,1–0,15 l/ha Legacy/Diflanil (UPMA)

Skadegörare och svampsjukdomar

Timotejfluga

Timotejflugan svärmar i maj och lägger ägg på de övre bladen före axgång och de nykläckta larverna skadar axanlagen. När axet kommer fram är det delvis avätet. Angrepp är vanligast i äldre vallar.

Vitaxkvalster

Vitaxighet kan bero på vårfröst, vatten- eller näringsbrist, men också på angrepp av vitaxkvalster. Kvalsterangrepp är vanligast i äldre vallar och börjar i fältkanterna.

Insekter brukar aldrig bekämpas i förstaårsvallar men alltid i tredje- och fjärdeårsvallar. I andraårsvallen är bekämpning aktuell om man sett angrepp i förstaårsvallen.

Både timotejfluga och vitaxkvalster bekämpas med full dos av godkänd pyretroid och görs då björkarna har ”musöron”, dvs björkbladen är ca 0,5 cm.

Timotejögongfläcksjuka och brunfläcksjuka

Om det vid tiden för axgång är lätt att hitta svampangrepp är det befogat med en bekämpning. Godkänt preparat är Folicur

Xpert 0,5 l/ha (ej möjlighet att utfodra med halmen) alt. Amistar, 0,5 l/ha

Tillväxtreglering

Tillväxtreglering är oftast positivt för grödan. Pollineringen blir bättre, skördarbetet lättare och vi ser oftast en skördeökning på 10–20 %.

Tillväxtreglering genomförs från begynnande sträckning till begynnande axgång. Det är viktigt att grödan är i mycket god tillväxt och inte stressad av torka vid behandlingstillfället.

Enkelbehandling (DC 30–49)

0,4–0,8 l/ha Moddus M, Moddus Start m.fl.,

Dubbelbehandling

Förslag:

DC 30–37, 0,4 l/ha Moddus Start

DC 43–49, 0,4 l/ha Moddus M

Läs alltid på förpackningens etikett!

Skörd

Timotej mognar normalt under första halvan av augusti. Mognaden är ofta ojämn och fröet drösar lätt. Strängläggning är huvudalternativet men direkttröskning förekommer.

Strängläggning

Strängläggning är oftast en säker metod som minskar risken för drösning. Den görs när axen är gråbruna och fröna i axtoppen sitter löst, ungefär 35 dagar efter blomning. Skaka några ax lätt i handflatan.

Stränglägg hellre två dagar för tidigt än två dagar för sent.

Grödan bör ligga stränglagd ca en vecka innan den tröskas. Försök att lägga strängen så att det kommer luft under.

Ett pickup-bord på skördetröskan är inte ett måste, men underlättar skörden av strängarna och man blir mindre känslig för dåligt väder och blött växtmaterial.

Direkttröskning

Direkttröskning måste göras relativt tidigt pga risken för drösning. En del axtoppar

ska dock ha börjat drösa. En alltför tidig direktskörd innebär att fortfarande är en hel del frö omoget och det ökar risken för grobarhetsskador. Eftersom vattenhalten vid direktskörd är relativt hög (ca 25 %) är det viktigt med en omedelbar luftning av fröet. Tröska inte en hel dag utan att tömma vagnen. Detta för att säkerställa god grobarhet.

Tröskans grundinställning

Cylinder	Periferihastighet 20–25 m/s vilket normalt motsvarar 600–900 varv/minut.
Slagsko	Fram, ca 10 mm. Bak, ca 3 mm.
Översåll	Lamellsåll 12 mm.
Undersåll	Lamellsåll 3 mm eller rundhålsåll 4 mm.
Luftmängd	Börja med lägsta hastighet på fläkten och justera sedan med hänsyn till renhet och fröspill.

Efterbehandling av fröet

En fröråvara med hög vattenhalt och ojämnt moget frö orsakar snabbt skadlig värmebildning. Detta innebär en risk för att fröets grobarhet sänks. För att bevara kvaliteten är det viktigt att snarast lufta/kyla fröet under 2–3 dygn. Efter detta påbörjas aktiv torkning, eventuellt med tillsatsvärme, till under 12 % vattenhalt för att få en lagringsduglig råvara. Vid

torkning i planbottentork av en råvara med hög vattenhalt måste omrörning ske kontinuerligt för att undvika kondensbildning i toppskiktet. 1 m³ råvara med 85 % renvaruhalt väger ca 450 kg

Höstbehandling

Insåningsåret

Skyddsgrödan ska skördas med låg stubb (8–10 cm) för att släppa ned tillräckligt med ljus till insådden. Alternativt putsas stubben ner. Skyddsgrödans halm kan hackas om halmmängderna är måttliga och halmen sprids jämnt. Halmtussar och bossträngar harvas ut vid behov. Eventuella spillplantor av insåningsgrödan och kraftig återväxt behandlas genom en eller flera putsningar i september/oktober.

Timotej bör vara maximalt 10 cm hög inför vintern.

Fröskördeåren

Gräsfröhalmen kan antingen bärgas eller lämnas kvar hackad och väl fördelad. Härefter putsas vallen hårt (8–10 cm stubb). Om återväxten blir kraftig måste ytterligare avputsningar göras.

Putsnings tidpunkten anpassas så grödan kan växa och återhämta sig 3–4 veckor innan vintern kommer.

Version 2020-01-31

Foto: Hans Jonsson

